

часопис Національної академії прокуратури України. 2019. № 2. С. 45-52.

5. Степаненко О.В., Колодін Д.О. Щодо проблем кваліфікації домашнього насильства. *Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. С. 343-346.*

УДК 343.9(043.2)

Бобріченко В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна
Науковий керівник: Юзікова Н.С., д.ю.н., доцент

СПЕЦІАЛЬНА КОНФІСКАЦІЯ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Спеціальна конфіскація є одним із кримінально-правових заходів іншого характеру, який забезпечує законність у нашій державі та повну відповідальність особи за вчинене кримінальне правопорушення – бо яке може бути покарання без вилучення отриманої вигоди від злочину. Та оскільки спеціальна конфіскація є порівняно новим та спірним явищем для українського законодавства, то вона потребує і більшого вивчення.

У ст. 961 Кримінального кодексу України (далі – КК України) надається достатньо ґрунтовне визначення спеціальної конфіскації, тому ми зазначимо основне, зокрема, спеціальна конфіскація – це примусове безоплатне вилучення за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна, у випадках передбачених КК України, у разі вчинення умисного кримінального правопорушення або суспільно – небезпечного діяння [1]. Цікавими аспектами застосування спеціальної конфіскації в Україні є те, що вона може застосовуватися навіть за відсутності обвинувального вироку (що цілком відповідає практиці Європейського суду з прав людини), а також не дивлячись на часті запитання про те, що спецконфіскація може порушувати права власності, в нашому законодавстві встановлюється презумпція, що спеціальна конфіскація не може застосовуватися до майна, яке перебуває у власності добросовісного набувача, а також якщо вона підлягає поверненню власнику (законному володільцю) [1, ст. 962], тобто таким чином забезпечується захист прав 3 осіб, що є не у багатьох кримінальних кодексах світу.

В українському судочинстві існує тенденція, що більшість справ, які пов'язані зі спеціальною конфіскацією, доходять до касаційної інстанції, що може свідчити про неоднаковість розуміння цього кримінально-правового заходу судами України, та необхідність вироблення

процесуальної практики, для точнішого використання норм навіть того ж ЄСПЛ.

Проте хочемо виділити декілька аспектів розуміння українськими судами, в тому числі, й Верховним судом України, засад спеціальної конфіскації:

1) Верховний Суд України у своїх рішеннях декілька разів зазначав, що окрім формальних підстав для застосування спеціальної конфіскації у кожному окремому випадку також необхідно встановлювати, що таке застосування не порушуватиме «справедливу рівновагу між вимогами загального інтересу і захисту фундаментальних прав осіб», покладаючи на особу «надмірний індивідуальний тягар»;

2) ВСУ не виключає можливість застосування спеціальної конфіскації, коли такий захід, у матеріальному плані, є набагато серйознішим, аніж призначене покарання. Проте Суд зазначає, що в такому разі необхідним є наведення достатніх доказів, а також дотримання умови, що такий захід не буде суперечити стандартам ЄСПЛ – тобто не порушуватиме основні (фундаментальні) права людини (зокрема відповідатиме Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

3) при вирішенні відповідності даного кримінально-правового заходу вчиненому правопорушенню до уваги можуть братися: вартість майна, що підлягає конфіскації, законність чи незаконність його походження; тяжкість і характер вчиненого злочину; наявність, розмір і характер завданої шкоди або шкоди, яка потенційно могла бути завданою злочинцем; вид і розмір призначеного покарання, тощо [2, 3].

Визначення спеціальної конфіскації в КК України є достатньо лаконічним і зрозумілим, що може спочатку викликати сумніви, про повноту регулювання даних відносин, проте у порівнянні в іноземними КК, такий стан речей є достатньо прийнятним і цілком визначає основні необхідні засади для застосування цього заходу. На нашу думку, більше, у цьому випадку, сприятиме практика судів, в тому числі і ВСУ, які допоможуть перенести цей кримінальний захід на український ґрунт та зробити його відповідним нашій культурі. Адже як зазначав відомий філософ Жан-Жак Руссо: «Мудрий законодавець починає не з видання законів, а з вивчення їх придатності до даного суспільства» [4].

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/pag>.

2. Постанова Верховного Суду України у справі № 366/1872/17 14.06.2018 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74842644>.

3. Постанова Верховного Суду України у справі № 236/3696/18 від 04.11.2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92692226?fbclid=IwAR0S0MPHYrcUTUGRA8mJXidnnnQ1QHbDLLR3Yx95Q5b0kUAbaXUicP1NXBA>.

4. Величні думки великих людей. URL: http://school44.edu.kh.ua/rozdil_dlya_uchniv_ta_batkiv/storinka_uchnya/velichnee_dumki_velikih_lyudej/

УДК 343.51:343.53(043.2)

Бугайський Т.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Мазепа С.О., к.ю.н., доцент

ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВО

За останні два десятиліття стрімкий розвиток офісної техніки, сучасного поліграфічного обладнання та їх розповсюдження дозволяє зловмисникам отримувати величезні доходи і розвивати одну з найдавніших галузей чорного бізнесу – фальшивомонетництво. На сьогоднішній день для України, як і для будь-якої іншої країни, стала дуже важливою проблема з попередженням, виявленням та розкриттям підробки банкнот Національного Банку України, металеві монети, державних цінних паперів (наприклад акції, облігації, ощадні сертифікати та інші), білетів державної лотереї або ж іноземної валюти. Адже дана проблема зумовлюється підвищеною суспільною небезпекою для національної економічної безпеки та фінансово-кредитної системи України.

Фальшивомонетництво характеризує територіальну поширеність цього явища. Це явище більш поширене в потужних обласних центрах України (з огляду на чисельність населення, кількість торговельних мереж і можливості для потенційних фальшивомонетників для виготовлення і безперешкодного збуту підробок грошей і марок акцизного податку). Наприклад, Харківська область межує із зоною проведення Антитерористичної операції, де простежуються активні спроби з боку терористично-окупаційних воєнізованих формувань виготовити і збути велику кількість фальшивих банкнот гривні на території України. А ось, наприклад, Львівська область межує із Польщею, з якої завозяться на територію України високоякісні підробки доларів США і євро, тобто даний злочин посягає не виключно на внутрішньодержавний правопорядок однієї країни, а й виходить за межі національних кордонів, а отже має транснаціональний тобто міжнародний характер дій.

У правозастосовній діяльності нерідко виникають питання кримінально-правової кваліфікації дій, пов'язаних із обігом підроблених грошей. Найбільш типовим є розмежування складу злочину, передбаченого ст. 199 КК (фальшивомонетництво), від складу злочину,